

JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI
T É T E L E K,

MELYEKET

A MAGYAR KIR. TUDOMÁNY-EGYETEMEN

KIÁLLOTT SZIGORLATOK UTÁN

JOGTUDORI FOKOZAT ELNYERÉSE VÉGETT,

A TEK. JOGI KAR JÓVÁHAGYÁSÁVAL

NYILVÁNOS VITATKOZÁS ALÁ

BOCSÁT

MIHÁLYI JÁNOS,

MÁRAMAROS MEGYEI ELSŐ ALJEGYZŐ.

1869. évi Junius 16-án fél 12-órakor.

PEST, 1869.

RUDNYÁNSZKY BÉLA NYOMDÁJÁBÓL.

582403

KNY-19-00735

MÉLTÓSÁGOS

SAJÓI MÁN JÓZSEF

URNÁK

MÁRAMAROS MEGYE FŐISPÁNJÁNAK, S A MÁRAMAROSI ROMÁN NÉP-
NEVELÉSI EGYLET ELNÖKÉNEK

MÉLY TISZTELET JELÉÜL

AJÁNLVA.

Jus est ars boni et aequi. Cuius merito quis nos et sacerdotes appellet; iustitiam namque colimus, et boni et aequi notitiam profitemur; aequum ab iniquo separantes, licitum ab illicito discernentes, veram philosophiam, non simulatam affectantes.

Ulpianus fr. 1. D. de iust, iure.

I. Az észjogból.

1. Az észjog létele minden kétségen felül van.
  2. Elvei a mult hagyományaiból nem származtathatók.
  3. Jogok valódi összeütközése elő nem fordulhat.
  4. Az elévülés miatti jogváltozásnak észjogi alapja nincs.
  5. Az öröklés általi tulajdon szerzésmód észjogilag nem igazolható.
  6. Az álladalom észszerű jogalapja : szerződés.
  7. Az ellenség javainak elfoglalása magában véve tulajdon jogot nem szerez.
  8. Az örök béke eszméje a lehetetlenséggel határos.
  9. Megközelíthető az emberi nem tökélyesbülése, az államok egyensulya és confoederatiója által.
-

II. A római jogból.

1. Minden *realis contractus* egyszersmind *juris gentium contractus*.

2. A *jus quiritium* és *jus civile* azonos jelentésű.

3. A XII. táblás törvény nem új és idegen, de a már létezett és módosított jogszabályok foglalatát képezte.

4. A *lex sempronia agraria*, mely az egyesek által birt fekvő állam tulajdon felosztását tárgyalta, jogellenes nem volt.

5. Birtok szereztetik *corpore et animo*, de elveszhet *vel animo vel corpore*.

6. A *publiciana in rem actio* hatálylyal nem bír sem a tulajdonos, sem az ellen, ki szintén *ad usucapionem* bír.

7. A *jus civile* és *praetori* jog szerinti örökösödés *Justinianus* törvényhozásában egybe olvadt.

III. A Canon-jogból.

1. *Gratianus Decretum*ának tételei csak annyiban bírnak kötelező erővel, mennyiben azzal a források is, melyekből merítették, bírnak.

2. A keleti és nyugoti egyház közti szakadásra politikai izgalmak nagy befolyással voltak.

3. *Sede vacante* csak a rendes püspöki joghatóság száll a a káptalanra, és ennek helyettese által gyakorolható.

4. Kegyuri jog adás vevés tárgyául nem szolgálhat.

5. A segédlelkészek a poenitentiartás szentségének kiszolgáltatására a püspöktől, minden más lelkészi functiora az illető lelkésztől nyernek felhatalmazást.

6. A házasság szentségének kiszolgáltatói magok a felek.

IV. A magyar és erdélyi magánjogból.

1. Verbóczy hármas könyvének kötelező ereje Magyarországon szokáson, Erdélyben országos törvényen alapul.

2. Az 1861. országbirói értekezlet végzései érvényességükre a kir. curia döntvényeivel hasonló természetűek.

3. Minden birtoklási és privilegialis jog gyökere a sz. koronában rejlik.

4. Az új és az újított adomány közt nevezetes belső különbség van.

5. Az elzálogosított fekvőség jogilag ingóknak tekintetett.

6. A leány negyed csak a fiágot illető tiszta adomány után birt javakból járult.

V. A polgári eljárásból.

1. Azon kötelezettség, hogy a fél ki nem ügyvéd, rendes eljárásban magát ügyvéd által képviseltesse, nem helyeselhető.

2. A magánjogi bántalmak feletti eddigi eljárásunk célszerűtlen volt, s újabb eljárásunk ez iránt nyíltan nem intézkedik.

3. Több pertárs közül egynek beismerése csak maga ellen bizonyít.

4. A birói egyezség által befejezett perekben perujításnak helye nincs.

5. A községi bíróság előtti megjelenés elmulasztása makacsságot nem eredményez.

6. A kereset levél szabályozza a feleket s a bírót.

VI. Az ausztriai polgári magánjogból.

1. Érvényes jogezim által csak valamely dolog birtok jogát, nem magát a birtokot nyerhetni meg.

2. A nyilván-könyvi bejegyzés tárgyát képező jogok, telekkönyvekből lett kitörlés által elenyésznek.

3. A talált kincs az állam kizárásával csak a találót s a földtulajdonost illeti egyenlő részekben.

4. A tilos és lehetetlen felbontó feltétel a végrendekezésnél nem létezőnek tekintetik, a szerződést pedig érvénytelenné teszi.

5. Feléntuli sérelem miatt kárpótlást nem követelhet az, ki valamely dolgot különös előszeretetből, rendkívüli becsben vesz által.

6. Elévült követelésnek tartozatlan kifizetése vissza nem követelhető.

VII. A váltójog- és eljárásból.

1. A váltó érvénye ellen az *exceptio non numeratae pecuniae* féle kifogással élni nem lehet.

2. A váltókötelezettség valamely személyre csak is annak a váltón tett sajátkezű aláírásából származhat.

3. A kibocsátó az elfogadónak, névbecsülés esetén kívül, váltójogilag lekötelezve nincs.

4. A kibocsátó s a forgatók egymásért és együttevée köteleztetnek.

5. A váltót biztosító ingó zálog ítélet hozás előtt is szolgálhat a követelés kielégítésére.

6. Perujtást megengedő végzés ellen folyamodásnak helye nincs.

VIII. A büntető jog- és eljárásból.

1. Büntett szándékos meg nem akadályoztatása lehetőség esetében, bűnös mulasztásnak tekintendő.

2. A halálbüntetés alkalmazása nem áll ellentétben az igazság eszméjével.

3. A vétlen önvédelem mentő körülményül szolgál a vagyon elleni megtámadásoknál is.

4. Az értelmi és physical bünszerző bűnössége rendszerint egyenlő beszámítás alá veendő.

5. Az állam-felség kegyelmezési joga mint jogszerű és szükséges meg nem szüntethető.

6. A gyújtás büntettét törvényeink a tűz kiütésével tartják bevégezettnek.

7. A bűnös önvallomása magában teljes bizonyítékul nem szolgálhat.

8. A bíró küldés jogát (*delegatio*) fenytő ügyekben törvényeink ő felségének tulajdonítják.

IX. A politikai tudományokból.

1. A helyesen szervezett esküdtszéki intézmény, a polgári szabadság egyik főbiztosítója.

2. A bírói függetlenség helyes szabályzat szerénti választással ép oly sikeresen biztosítható, mint állami kinevezés mellett.

3. A rendőri hatóság kémkedése a polgárok minden léptei és nyilatkozatai után, s e célból külön feladók tartása nem helyeselhető.

4. A haladó népműveltség az emberi szükségletek gyarapodása és kielégítésében nyilvánul.

5. A szellemi foglalkozás és kereskedés improductív munkaágnak nem tekinthetők.

6. Az adó alapjául szolgáló tiszta jövedelemnél, az adózó polgár léte biztosítására szükséges *minimum* minden adótól megkímélendő.

7. A telek tiszta jövedelméből csak a jelzálogi terhek és más reál tartozások levonása után fenmaradó rész vehető megadóztatás alá.

X. A statistikából.

1. Az osztrák-magyar monarchia szárazföldi s tengeri forgalma nem áll arányban a birodalom szárazföldi és tengeri hatáiraival.

2. Nem a magas születési, de az alacsony halandósági arány tekinthető kedvező népmozgalmi jelenségnek.

3. A földtehermentesítés által a mezői ipar azelőtt nem ismert lendületet nyert.

4. Baromtenyésztésünk kedvezőtlen állapotát a rét-művelés s a takarmány növények termesztésének elhanyagolása szüli.

5. Az 1868-ban mutatkozott tetemes be- és kiviteli öregbülése a fogyasztási és gyártási anyagoknak, részben a legujabb politikai és nemzetgazdászati átalakulásnak is tulajdonítható.

6. Fiatal korú büntetések az örökös tartományokban nagyobb szám aránnyal szerepelnek, mint a szent korona tartományaiban.
